

LOPE DE VEGA A JEHO ŠKOLA

LOPE DE VEGA 51

Jeho Nové umění skládat divadelní hry 54 *Peribáñez a komtur z Ocani* 56
Komturové córdobští 57 *Fuente Ovejuna* 57 *Nejlepší soudce je král* 57
Rytíř z Olmeda 58 *Trest bez pomsty* 60 *Zázračný pramen madridský* 61
Slavík ze Seville 61 *Diskrétní zamilovaná* 62 *Zahradníkův pes* 62
Velká komedie o zajatcích v Alžírě 63

GUILLÉN DE CASTRO 87

JUAN PÉREZ DE MONTALBÁN 87

LUIS VÉLEZ DE GUEVARA 88

MIRA DE AMESCUA 89

DIEGO JIMÉNEZ DE ENCISO 90

LUIS DE BELMONTE BERMÚDEZ 90

FELIPE GODÍNEZ 90

LUIS QUIÑONES DE BENAVENTE 91

Proměna světa v první třetině 17. st., exulantství, „divadlo dějin“ 91

FRANCISCO QUEVEDO jako memento doby 92

Život rošťáka 95 *Jeho Sny* 96 *„Obohatte se“ a rozklad Španělska* 99

RENÉ DESCARTES a jeho Rozprava o metodě 102

J. A. KOMENSKÝ 102

Psát/bránit se 102 *Konceptismus* 103 *Kulteranismus* 103

LUIS DE GÓNGORA – odchod z jeviště do jeho Samot 103

TIRSO DE MOLINA 104

Jeho Toledské zahrady 106 *Božský včelař* 106 *Méně bylo by více* 107
Tamařina pomsta 107 *Největší rozčarování* 107 *Zatracený pro malověrnost* 107
Sevillský svědce a kamenný host 108 *Interpretace Dona Juana v průběhu věků* 111
Tirsovy mravoličné komedie: Zbožná Marta, Milovat náznaky, Venkovanka z Vallecasu,
Don Gil v zelených kalhotách 126 *Jací mají být přátelé, Ostýchavý v paláci, Opatrný*
žárlivec 126 *Ráz Tirsových her* 126 *Realita proniká na jeviště* 127
Žena a láska 129 *Existence zastínila bytí* 131 *Don Juan stojí na dějinné křižovatce*
„mrtvého času“ 133

JUAN RUIZ DE ALARCÓN 134

Podezřelá pravda 135 *I stěny mají uši* 140 *Přízeň světa* 140 *Získat přátele* 140
Tkadlec ze Segovie 140 *Všecko zlé je pro něco dobré* 140

**CALDERÓN DE LA BARCA
A JEHO ŠKOLA**

Diego Velázquez
Podobizna prince
detail

PEDRO CALDERÓN DE LA BARCA (1600–1681) uzavírá řadu velkých tvůrců španělského „zlatého věku“. Je o dvacet let mladší než Francisco de Quevedo a Tirso de Molina, od Lope de Vegy ho dělí téměř čtyřicet let, od Cervantese víc jak půl století. Ve svém osmdesátiletém životě je svědkem konce jedné epochy, hroucení panství rodu Habsburků a jejich křečovitých pokusů udržet se u moci a zastavit děsivý hospodářský a mravní úpadek.

Válka za válkou: s Anglií, porážka Nepřemožitelné armády, válka s Francií a v Nizozemí, válka třicetiletá. Znehodnocení práce, obrovská inflace, obrovské státní dluhy, vyhnání morisků.

Calderón tedy přichází ve chvíli veliké a poslední krize jedné epochy, ve chvíli zpochybnění její životní koncepce.

Objevy, které učinil španělský „zlatý věk“, tady už tedy jsou:

Donkichotská projekce snu o nefalšovaném, „nehraném“ životu do skutečnosti, životní praxe poctivosti v realitě, ve společnosti, která sen považuje za obyčejnou potřeštěnost.

Je tu dále *donjuánství* – ať už je vykládáme jakkoli: jako cynické posmívání falešné přítomnosti nebo jako tauromachii nebo jako touhu po nedosažitelném absolutnu, touhu, jež je doprovázena následnou destrukcí, nebo jako něco, co není s to samo sebe přechít a vysvětlit se, a co tedy, když to nemůže „mít“, alespoň to zničí zároveň se sebou.

Je tu projekt nepochybně posilovaný vzrůstajícím zoufalstvím nad stavem soudobé společnosti: *statečnost* je povinností nadosobní, statečnost je víc než *láska*, víc než láska je *čest*. Láskou lze sice omluvit selhání, nedostání povinnosti, ale milovat nečestného nelze. Selžeš-li kvůli lásce, ztratíš ji – na rozdíl od romantismu, kde láska je démonická, dědictví titánské vzpoury a povoluje i spolčení ve zločinu. Barokní *čest* je závažnější než individuální život, morálka diktovaná obcí je pro jedince závazná, ať chce nebo nechce. *Zrada*, milostná i občanská, nejenže bolí, ale uráží, degraduje člověčenství. *Sen*, *snění* není féerií ani slastí, není podívanou, španělský sen této doby je *projekce* – u Cervantese i u Quevedo, sen z hořkosti. A z té vyvěrají jenom sny – výzvy burcující k probuzení z falešné skutečnosti, ze skutečnosti, která se za skutečnost vydává